

Nr. 3 - 1989

NATUR OG MILJØ BULLETIN NORGES NATURVERNFORBUND

**Drivhus-
effekten:**

**CO²-utslipp
øker globalt**
Siste side

**Han kjemper
for miljøet
i Sovjet.**

**Bo Landin:
– Elendig
norsk
presse**

**Mer trafikk
- mer kreft?**

Resirkulering av plast

Norge på stedet hvil

Mens de store plastprodusentene i USA og EF-landene satser for fullt på resirkulering av plastprodukter nedlegges det eneste norske gjenvinningsanlegget for plast fordi ingen vil drive det.

Byrådet i Oslo kommune har vedtatt å si opp de ansatte ved det tidligere REO-anlegget på Klemetsrud. Saken vil trolig bli lagt fram for bystyret om kort tid. Hittil har ingen tatt sjansen på å overta driften på Klemetsrud. Dermed vil det ikke bli noen resirkulering av plast på norsk jord i uoverskuelig framtid.

Imidlertid jobbes det aktivt med å få til et alternativ for gjenvinning av plast også i Norge. Daglig leder for Klemetsrud-anlegget utenfor Oslo, Tor Kristiansen, har ikke tenkt å gi opp uten sverdslag. Han har tatt initiativet til en gruppe som består av folk fra SFT, Miljøverndepartementet og Plastindustriforbundet. Kristiansen legger imidlertid ikke skjul på at arbeidet går trått, selv om signalene fra alle kanter er positive. Han mener at det trengs nye investeringer i størrelsesorden 20-25 millioner kroner for å sikre et resirkuleringssystem for plast. – Prosessen bør ende opp i et sluttprodukt, mener Kristiansen, som nevner støyskjærmer og paller i resirkulert plast som mulige eksempler. – Dette er neppe noen gullgrube, men jeg er likevel optimist, sier han.

5000 produkter

En studie som er gjort for Plastindustriforbundet viser at det finnes minst 5.000 produkter som kan produseres med regenerat som råstoff. I Norge er resirkulert plast særlig blitt brukt til plastprodukter til landbruksformål.

–Plastindustrien er positiv til tanken om resirkulering, sier konsulent Bjørn Håvaldsen i Plastindustriforbundet. Han ønsker seg i første omgang et resirkuleringssystem med kil-desortering for de store emballasjebrukerne. Håvaldsen påpeker imidlertid det som er hovedårsaken til at systemet ikke kommer i drift: – Resirkulering er neppe kommersielt interessant ennå.

Profitabelt

I andre land regnes imidlertid gjenvinning av plast for å være uhyre kommersielt interessant. I USA, der man allerede har et system for gjenvinning av polyetylen, har sju selskaper gått sammen med sikte på å gjenvinne 25 prosent av alle polystyren-baserte plastprodukter innen 1995.

De store selskapene som deltar i prosjektet – Amoco, Arco, Dow, Fina, Huntsman,

Mobil og Polysar skal bygge fem regionale gjenvinningssentra for polystyren i løpet av 1990.

Kildesortering

I EF-landene arbeides det nå på spreng med et system som skal sørge for omfattende kil-desortering og resirkulering av plast fra husholdninger. Det er de europeiske plastprodusentenes egen organisasjon (APME) som står bak dette initiativet. Imidlertid måtte det sterkt press til fra EF-kommisjonens side før plastprodusentene ga etter. EF-kommisjonen forbedrer nå lovforslag som innebærer svært tøffe mål for resirkulering.

Konsulent Thomas Martinsen i Naturvernforbundet mener at myndighetene aktivt må stimulere til resirkulering og trekker linjer tilbake til den gang da Norges eneste anlegg for resirkulering av papir ble demontert og solgt til India. I dag ser vi en sterk økning i bruken av resirkulert papir. Hovedårsaken til utsettelsen er politisk vilje, mener Martinsen.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02

Ansv. red.: Gunnar Bolstad
Redaktør: Jon Bjartnes
Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Prod.: GPG Sats & Trykk as

Vi vant!

– Alliansen er uhellig, men effektiv, sier leder Morten Forgård i Naturvernforbundet på Hamar og Hedemarken. Sammen med blant annet Hamar Handel og Kontor, Hamar Handelstandsforening, velforeningen og Natur og Ungdom har forbundet startet «Aksjon levende by».

– Aksjonen er først og fremst en protest mot vegplaner som er lagt fram av kommunene. Planene vil ha betydelige miljømessige konsekvenser, og det er samlet inn rundt 9.000 underskrifter mot planene. Aksjonen sikter videre, og vil også ha en debatt om hvilke mål vi skal sette oss for en mellomstor norsk by som Hamar, sier Forgård.

I arbeidet mot planene har Naturvernforbundet på Hamar og Hedemarken brukt Aksjon Nærmiljø og Trafikk, forbundet sentralt og Statens Forurensingstilsyn for å få ut fakta. –Vår erfaring er at politikere og planleggere lokalt ikke har tilstrekkelige kunnskaper om miljøspørsmål. Samtidig føler jeg at vi i forbundet bør jobbe mer for å skape en helhetlig miljøpolitikk for byene. Vi er gode på enkeltspørsmål, som trafikk, men helheten mangler vi i dag, mener Forgård.

Naturvernforbundet på Hamar og Hedemarken jobber bevisst med å nå nye grupper, og har derfor et omfattende samarbeid med andre organisasjoner. I høst skal de blant annet samarbeide med Turistforeningen og Kirkeakademiet – utenom det fortsatte arbeidet i den uhellige alliansen. Dette skjer parallelt med en omfattende medlemsverving, der forbundet lokalt håper å høste fruktene av arbeidet som er lagt ned.

...og Jostedalsbreen...

Naturvernforbundet konstaterer med glede at Stortinget enstemmig har sluttet seg til forslaget om å opprette Jostedalsbreen nasjonalpark. Det ligger nå til rette for en rask behandling fram til endelig vedtak. Presset mot dette viktige naturområdet øker, og det er om å gjøre å få til et rettslig bindende vern straks. Etter vår mening bør dette skje innen 1. juli 1990, sier forbundet i en uttalelse.

...og Svartisen også!

Norges Naturvernforbund er svært tilfreds med at det nå opprettes verneområder i Saltfjell/Svartisenområdet, som sikrer vesentlige deler av mangfoldet og spennvidden, samt en rekke svært verneverdige enkeltlokaliteter.

Naturvernforbundet beklager imidlertid at store deler av Glomdalen, Austerdalen, Blakkådalen og Bjøllådalen vil bli berørt av kraftutbyggingsprosjekter slik det nå foreligger planer om og således falle utenfor verneområdene.

Gunnar Bolstad

Nei til Hurum

Den dårlige nyheten: Utslippene fra flytrafikken over Norge kommer til å stige dramatisk i årene som kommer. Prognosene viser at antall passasjerer vil stige med mer enn 200 prosent fram til år 2010.

Den gode nyheten: Utslippene fra flytrafikken kommer likevel ikke til å stige, fordi hovedflyplassen ikke kommer til å bli bygget. Hurum må allerede regnes som avskrevet.

Såpass kaotisk må det være lov å karakterisere spørsmålet om utbyggingen av hovedflyplassen på Hurum i skrivende stund. Det er imidlertid klart at motstanderne av hovedflyplassen kan se atskillig lysere på situasjonen enn før.

For dette er situasjonen etter valget: Bare Høyre er helt entydig for utbygging på Hurum. De andre partiene er enten delt eller i mot. Fremskrittspartiet er mot, fordi de ikke vil bruke skattebetalernes penger. SV er mot fordi de ikke vil ha noen hovedflyplass. Senterpartiet er delt, men kan nok tenkes å stemme i mot, mens Krf-representantene ennå blir flakkende i blikket når spørsmålet blir brakt på bane.

Nøkkelen ligger hos Arbeiderpartiet. De er egentlig for Gardermoen og mot Hurum, men er nå for Hurum og mot Gardermoen fordi de som regjeringsparti bøyer seg lojalt for stortingsflertallet. Det vil dermed oppstå en svært interessant situasjon dersom Arbeiderpartiet må gi fra seg regeringsmakten noen uker i løpet av høsten: Vil de da støtte sitt eget standpunkt? Eller vil de være lojale overfor et vedtak som er fattet av et flertall av opposisjonen i det forrige stortinget? Og hvem er egentlig opposisjonen?

Det er ikke lenge til vi får den første pekepinn om hvordan det nye stortinget ser på Hurum-utbyggingen. I løpet av høsten skal de bevilge penger til videre utredningsarbeid. Naturvernforbundet mener at man like gjerne kan benytte den første korsveien til å hoppe av Hurum-vedtaket.

For motstanderne av hovedflyplassen er det viktig å være klar over hvem som er virkelige allierte og hvem som bare synes å være det. I første omgang er det vel og bra at Hurum stoppes, men situasjonen blir ikke bedre dersom vi får Gardermoen i stedet. Husk at både Gardermoen og Fornebu nå rustes kraftig opp i ly av Hurum-planleggingen. Stortinget bør si nei til hovedflyplassen, og i stedet satse midlene på utbygging av jernbanenettet. Med hurtiggående tog når man nesten like fort fra sentrum til sentrum i norske byer som man gjør via endeløse busstransporter, innsjekkingsskranker, transitthaller og bagasjerulleband.

Nytt fra SFT

Støtte til støysvake biler

Miljøvernmyndighetene ved Statens Forurensingstilsyn går nå inn med direkte støtte for å stimulere offentlige og private firmaer til innkjøp av støysvake kjøretøyer. Det dreier seg i første omgang om innkjøp av ti støysvake lastebiler i klassen 7-13 tonn. Bilene, som skal merkes som støysvake, skal gå i Oslo-trafikken. Miljøverndepartementet dekker merkostnadene ved støydempingen. Prosjektet er en del av myndighetenes satsing på miljøvennlige samferdselsløsninger. De tre første støysvake lastebilene er bestilt av Oslo Veivesen, Vegdirektoratet og Oslo Postvesen, og den første bilen ankommer Norge i begynnelsen av oktober.

Gruveforurensing skal stoppes

SFT har startet et prosjekt for å stoppe den betydelige tungmetallforurensingen fra norske gruver. Omfattende tiltak er satt i gang ved Kjøl, Killingdal og Skorovas gruver. Tiltakene vil trolig redusere avrenningen til vassdragene med minst 80 prosent. De øvrige store gruveene er pålagt å kartlegge omfang og kilder til forurensing. Forurensing fra gruveområder er den største enkeltkilden til tungmetallforurensing i Norge.

–Omfanget av denne forurensingen er betydelig, sier seksjonssjef Per Åge Beck i SFT. –Tilsammen regner vi med at de største gruveene står for utlekking av cirka 100 tonn koppar og 200 tonn sink. Også en del bly og kadmium lekker ut fra gruver. Ingen annen enkeltkilde gir så store tungmetallutslipp. I Gaula, en av de hardest rammede elvene, er en strekning på cirka tre mil av elva fullstendig livløs på grunn av avrenning fra Kjøl og Killingdal gruver.

Bedre utnytting av halm

Mange mennesker er plaget av røyk fra halmbrenning. I Norge produserer vi omlag en million tonn halm årlig, og en god del av halmen brennes ute på jordene. Halmen forbrenner ved lav temperatur. Dermed dannes flere helseskadelige stoffer, blant annet tjærestoffet PAH som antas å være kreftframkallende. I tillegg utgjør den sjenerende røyken et betydelig trivselsproblem og et helseproblem for personer med allergi eller luftveissykdommer.

I Danmark er halmbrenning et så stort problem at myndighetene fra neste år innfører forbud mot åpen brenning. SFT påpeker på sin side at problemet i Norge kan reduseres ved alternative bruksmåter for halmen. –Halmen er utmerket som jordforbedringsmiddel i kornområder hvor jorda har lett for å bli fattig på organisk materiale, sier seksjonssjef Morten Svelle i SFT.

20.000 liter løsemidler

Den nå nedlagte bedriften Stab-Alna A/S i Hvitsten har ulovlig levert 20.000 liter malingholdige løsemidler til en gårdbruker i Vestby. I minst ett tilfelle til er det levert løsemidler på denne måten. SFT ser alvorlig på denne saken og hevder at bedriften forsettlig har overtrådt de aktuelle bestemmelser for å spare penger. Dette bør telle i skjerpende retning, mener SFT.

Løsemidler på avveie innebærer et stort forurensingspotensiale. De er helsefarlige ved innånding og hudkontakt, og ved forurensing av vann og drikkevann kan de være giftige både for organismer og mennesker. Malingholdige løsemidler kan dessuten inneholde giftige forbindelser som tinn og kobber. De er dessuten brann- og eksplosjonsfarlige.

Inn i 90-åra

I denne spalten møter du folk som kan og vil påvirke norsk miljøpolitikk i 90-åra. Gjest denne gang er Kristin Omholt-Jensen, leder i Aksjon Nærmiljø og Trafikk.

1990-årene vil bli de årene da vi som nasjon er nødt til å treffe et avgjørende valg for framtiden.

Skal vi fortsette å videreutvikle oss i retning av å være et høymobilitetssamfunn med de miljøproblemene det vil innebære, eller skal vi snu utviklingen i retning av et lavmobilitetssamfunn som vil gi et bedre miljø?

Selv om det selvfølgelig er av betydning for miljøet hvilke transportmidler vi benytter, er det til syvende og sist dette som er den virkelige miljøkonflikten – og ikke hvorvidt vi skal ha buss eller trikk, parkeringsrestriksjoner eller bompenger.

En omlegging av politikken vil føre til færre støyproblemer, færre helseplager, færre ulykker, mindre energibruk, større trivsel og dermed økte livskvaliteter.

Det vil imidlertid også bety en omlegging av såvel samfunnsplanleggingen sentralt som den enkeltes daglige rutiner og aktivitetsmønstre. Vi vil få andre bosettings- og arbeidsstrukturer som krever mindre areal og er nært knyttet til hverandre, og vi må få en opprusting av service- og fritidstilbudet i nærmiljøet. Det vil bli mindre frihet til å reise hvor som helst og når som helst, og det kan være behov for å begrense og/eller endre de daglige aktiviteter. Til gjengjeld vil behovet for å reise være mindre.

Aksjon Nærmiljø og Trafikk ønsker å ta de belastningene en slik snuoperasjon vil innebære. For oss er det ikke et spørsmål om valg av retning men om valg av hvor langt vi ønsker å gå i forhold til å bli et lavmobilitetssamfunn. Vegdirektoratet har gitt uttrykk for at man også her er villig til å snu utviklingen, blant annet ved å forby utbygging av et bilbasert kjøpesenter utenfor Oslo.

Vi hilser de nye signalene velkommen. Neste skritt på miljøvegen blir nok vanskeligere å takle: Redusert vegutbygging og kraftig opprusting av de kollektive transportmidlene.

Ballen er kastet...

Solceller går med tap

Solcellene er ikke blitt noen god butikk. De fleste storprodusentene går med tap, og markedet stagnerer. Men potensialet er enormt, ikke minst i u-landene.

Omsetningen ligger på rundt en milliard kroner i året, og 18 prosent av solcellene produseres i Europa. – Alle de store produsentene går med tap, sier Rolf Buhs som er sjefsingeniør i det vesttyske selskapet AEG, Europas største produsent av solceller.

– Bruken av solceller har gått langt tregere enn vi regnet med for noen år siden. De fleste solpanelene brukes i dag til å drive fjernliggende sendestasjoner. Så kommer fritidssektoren, der hytter, campingvogner og seilbåter tar en vesentlig del. Til sjøs drives over 10.000 blinkende bøyer med solceller, sier Buhs.

– Et av de siste påfunnene er å bruke solpanel til å avkjøle bilen når den står parkert, legger han til.

USA er kommet et stykke på vei. Der finnes det anlegg på 15 megawatt, særlig i California. Det skyldes nye lover om skattefradrag ved installering av alternativ energi. Anleggene brukes som et supplement til el-forsyningen, ikke minst for å dekke de store spissbelastningene i sommerseongen når kjøleanleggene går for fullt.

– Vi regner med at markedet vil åpne seg på 1990-tallet. Men det forutsetter politiske beslutninger som stimulerer alternative energikilder. Kravet om katalytisk rensing av biler er jo et resultat av slike beslutninger.

– Markedspotensialet er enormt, både i u-landene og i-landene. I u-landene lever tre milliarder mennesker uten elektrisk strøm. Dette blir trolig vårt største marked de neste 4-5 årene, mener Buhs.

Oddvar Lind

Mer trafikk:

Flere lungekrefttilfeller?

Forekomsten av lungekreft som følge av biltrafikk vil stige sterkt i de neste årene, hevder sivilingeniør Jan Oddvar From i en rapport som Aksjon Nærmiljø og Trafikk (ANT) har gitt ut.

–Det kan ikke lenger skjules at biltrafikken har helsemessige langtidsvirkninger. SFT regner at 25 prosent av Oslos 291 krefttilfeller i luftveiene i 1987 har bilforurensing som medvirkende årsak. ANT anser dette for å være et forsiktig anslag. Antall krefttilfeller i luftveiene i Akershus var på 116 i 1987. Akershus har 408000 innbyggere mot 451000 i Oslo. Mens Oslo hadde en overhyppighet på 1,64 i forhold til landsgjennomsnittet, hadde Akershus en underhyppighet på 0,65. Enhver kan reflektere videre over årsakene til dette, skriver From.

–Som kjent tar det minst 10-15 år å utvikle et lungekrefttilfelle. Den sterke veksten i bil-

trafikken de siste 10-15 årene har derfor ikke rukket å slå gjennom på kreftstatistikkene. Her har vi sannsynligvis bare sett begynnelsen på en sterk økning i lungekreft med eksosforurensing som medvirkende årsak utover i 1990-årene, heter det i rapporten.

Overlege skeptisk

Overlege Steinar Thoresen stiller seg skeptisk til ANT's rapport. –Jeg er uenig i utgangspunktet. Anslaget for bilforurensing som årsak til lungekreft er for høyt. Sigarett-røyking er den klart viktigste årsaken til lungekreft. Over 90 prosent av lungekrefttilfellene skyldes røyking, mener Thoresen, som peker på at det er be-

folkningen på Finnmarkskysten som har den høyeste frekvensen av lungekreft. –Forekomsten stemmer godt overens med fiskernes røykevaner, sier Thoresen.

Thoresen mener det er for tidlig å spå om hvilken effekt den økende biltrafikken vil ha på kreftstatistikkene. –Vi holder foreløpig på at det ikke er mulig å lese noen sammenheng mellom bilforurensing og lungekreft, men kan selvfølgelig ikke si noe sikkert om situasjonen om ti år. Bildet kan endre seg i årene som kommer. Og det er viktig å understreke at andre luftveislidelser, som for eksempel astma, øker sterkt i Oslo som en følge av bilforurensingen.

Oslo Sporveier:

Miljøvennlige busser

Oslo Sporveier eksperimenterer nå med miljøvennlige busser. Allerede neste år kan det bli aktuelt å sette inn propandrevne busser. I sommer har en slik buss gått i prøvedrift i Oslos gater.

Den propandrevne bussen var utlånt fra kollektivselskapet i Wien, der man allerede har 500 slike busser i drift.

Propandrevne busser med katalysator reduserer NOx-utslippene med 60 prosent og gir også svovelfrie utslipp. – Sammenliknet med dieselmotorer reduseres utslippene av sot og partikler med hele 90 prosent, forteller verkstedsjef William Theisen i Oslo Sporveier til

bladet Samferdsel.

Eksplisjonsfaren ved kollisjon og brann er mindre enn for dieseldrevne kjøretøyer, sier Theisen.

Propan er et av flere aktuelle tiltak for å redusere utslippene fra bybussen. Naturgass har oppgå vært nevnt, men forutsetter omfattende utviklingsarbeider og feltprøver og kan tidligst settes i trafikk om fem år. Propandrevne busser kan an-

skaffes straks uten å vente på ytterligere teknisk utvikling, sier Theisen.

Oslo Sporveier prøver også ut renseutstyr for dieselmotorer. Volvo har utviklet et partikkelfilter med katalysator for dieselmotorer som reduserer partikkel- og sotutslippet med minst 80 prosent og utslippet av hydrokarboner med 60 prosent.

Bo Landin:

–Slapp norsk presse!

Bo Landins og Odd Lindbergs film om norsk selfangst fikk i sommer prisen som beste dokumentarfilm på den europeiske miljøfilmfestivalen i Frankrike. Filmen avstedkom som kjent en opphetet debatt i Norge, skjønt de færreste har sett den. NRK nekter fortsatt å vise filmen. De vil heller ikke vise to nye reportasjer om Barentshavet. Bo Landin er rystet over norsk presse i miljøspørsmål.

– Når man ser den voldsomme debatten filmen skapte, er det utrolig at NRK ikke vil la folk se hva filmen egentlig handlet om, sier Landin til N&M. Han er Sveriges kanskje fremste miljøjournalist, og er ikke ant med å motta priser for sine filmer og reportasjer.

–NRK bidro jo selv til oppstyret ved å vise utvalgte klipp. De ga inntrykk av at filmen bare handlet om avlivingsmetoder. I virkeligheten var dette bare et lite innslag. Filmen avslørte først og fremst ulovlig omsetning av norske selungskinn i EF, om juks med tall og store uoverensstemmelser i norsk fangststatistikk.

Svenske?!

–Da Dagsrevyen intervjuet meg om selfangstfilmen fikk jeg omtrent følgende spørsmål: «Hva gjør at du som svenske tror du kan komme hit og ta opp et så norsk problem som selfangst?» Et fullstendig utrolig spørsmål! Jeg har arbeidet som journalist i diktaturer og alle slags regimer verden rundt, men aldri fått et slikt

spørsmål. Ønsker ikke Norge at utenlandske pressefolk skal interessere seg for norske forhold, spør Landin. Han er lite imponert over norsk presses behandling av miljøspørsmål.

Ingen interessert

–Norsk presse gjorde omtrent ingenting for å bringe debatten på sporet eller bidra med viktige fakta. Vi tilbød enhver journalist som ønsket det å få hele grunnlagsmaterialet til filmen. Ikke én var interessert! De skrev bare om «Lindberg-oppstyret». Nå er debatten avsluttet før den har begynt. Det eneste «selfangstspørsmål» som synes å interessere norsk presse nå er at Odd Lindberg og jeg har hatt noen uoverensstemmelser. Landin opplevde tilsvarende mottakelse i Norge i

forbindelse med sur nedbør-boka «Om trær kunne gråte».

–De fleste norske journalister er utrolig slappe i miljøspørsmål. Det er jo dokumenterte fakta jeg har lagt fram både om sur nedbør og selfangst, fakta som langt på vei er erkjent av norske fagorganer. Likevel følger ikke norske journalister opp med egen undersøkende journalistikk.

Landin har nettopp gjort ferdig to nye filmer om miljø- og ressurs-spørsmål i Barentshavet. Heller ikke disse vil NRK vise. Begrunnelsen er at de foretrekker å bruke «sine egne miljøeksperters». Reportasjene gikk i svensk TV2 7. og 9 september.

Rasmus Hansson

SFM
SOGN OG FJORDANE
MEIERI

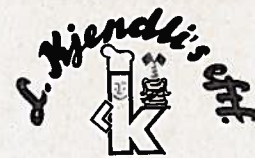

sparebanken
stlandet

Endre Sjøvold

John Collette 988 38
H-0852 Oslo 2, B
PO Box 3075 Utneveien
N-0805 Oslo 8, Norway
Tel: +47 2 46 56 56
Fax: +47 2 46 56 56
Tele: (040) 100 00
E-Mail: Endre@Sjovold.no
Barn: 08052 7100
Post: 2 36 16 58

Kjendte's

BRUMDAL – TELEFON (065) 43 222

Ny metode for freon-gjenvinning

Det vesttyske selskapet Lindemann har utviklet en ny metode for å ta hånd om gamle kjøleskap. Det dreier seg om en fullautomatisert prosess som gjenvinner metaller og freon.

I Vest-Tyskland kasseres årlig 2,5 millioner gamle kjøleskap. Det gjennomsnittlige freoninnholdet i kjølelementene er 140 gram. I tillegg kommer det cirka 300 gram i isolasjonsmaterialet.

Hittil har de fleste kjøleskappene havnet på bilhoggerverksteder, der store mengder freon har gått rett ut i atmosfæren.

Elever for resirkulering

I Etnedal satser skoleelevene på resirkulering. Etter initiativ fra blant annet utvalget for natur- og miljøvern, har skolene i kommunen arrangert konkurranse i glassinnsamling.

Førstepremien fikk den eleven som greide å samle inn flest kilo glass. Konkurransen skapte både resultater og entusiasme, og nå planlegger etnedølene å gjenta suksessen.

Of det skjer mer: Sløydelevene på ungdomsskolen i bygda lager spesielle kasser til innsamling av papir, som skal stå rundt omkring på kommunale kontorer, i banker og andre steder.

ØSTLANDS
MEIERIET

Sammenheng mellom kreft og avfall

Et amerikansk forskerteam har undersøkt kreftstatistikkene for områdene rundt 13 fyllplasser der det er blitt dumpet giftig avfall. Forskerne fant klare sammenhenger mellom forekomsten av en rekke kreftsykdommer og fyllplassenes beliggenhet. Forskerne identifiserte også 593 fyllplasser i 49 delstater der det var beviser for at giftig avfall hadde seget ut i grunnvann som brukes til drikkevann. Siden slutten av 1950-årene er mer enn 750 millioner tonn giftig avfall blitt dumpet på et sted mellom 30.000 og 50.000 forskjellige fyllplasser rundt omkring i USA, skriver forskerne i en rapport. To av de fire forskerne arbeider i det statlige Environmental Protection Agency.

Anders Wijkman i hardt vær

Generalsekretæren i det svenske naturvernforbundet – Naturskyddsföreningen – har havnet i hardt vær. Anders Wijkman er nemlig blitt innvalgt i styret for den store treforedlingsbedriften Modo. Modo driver en av Europas største tremassefabrikker i Husum, der man nylig har fått tillatelse til å slippe ut 2.400 tonn svoveldioksid i året.

Wijkmans styreverv har ført til atskillig oppstandelse i Naturskyddsföreningens eget styre, der et av styremedlemmene har truet med å trekke seg fordi han mener Wijkman sitter som gissel i Modos styre.

Wijkman har tidligere vært konservativ representant i Riksdagen og generalsekretær i det svenske Røde Kors.

Nikolai Vorontsov

Han skal løse Sovjets miljøproblemer

Her er mannen som skal løse Sovjetunionens miljøproblemer, Nikolai Vorontsov (55). Han er utdannet biolog og er den første minister uten partibok i en sovjetisk regjering etter den andre verdenskrig. Det er en liten sensasjon i seg selv.

Vorontsov tenkte seg om lenge før han sa ja til jobben. Og da han fortalte sin datter om beslutningen, utbrøt hun: Er du blitt gal, pappa! For de som kjenner litt til Sovjets miljøproblemer, er ikke det noen merkelig reaksjon. President Mikhail Gorbatsjov har sagt det slik: – Vi må mobilisere hele kroppen for å unngå økologisk hjerteattakk. Innsatsen må komme i løpet av noen få år. Flere titalls millioner mennesker er truet av store regionale miljøkatastrofer, som for eksempel rundt Aralsjøen i Sentral-Asia.

Vorontsov sa ja til jobben etter at flere andre vitenskapsmenn hadde takket nei, vesentlig fordi miljøønsatsingen ikke har nok politisk tyngde. Vorontsov skal lede Statskomiteen for miljø og naturvern. Her vil hans brede kontaktflate og årelange miljøinnsats komme godt med. Allerede på 1950-tallet grunnla han en miljøorganisasjon for ungdom i Leningrad. Han kjempet mot Lysenkos dominans i genetikk og tok doktorgraden i zoologi 33 år gammel. Han er gift og har to barn.

Nytt lovverk

– Jeg skal engasjere noen av de beste vitenskapsmenn vi har i miljøarbeidet. Jeg skal også sørge for at vi får et nytt lovverk som beskytter miljøet på samme måte som straffeloven i sivilrettslige saker, sier Vorontsov, som også er valgt inn

som representant i Folkekongressen fra Vitenskapsakademiet. Folkekongressen vil bli et viktig forum for den nye miljøpolitikken som nå skal meisles ut i Sovjetunionen, et land med 12 tidssoner og en raskt voksende miljøbevegelse.

Oddvar Lind

Focus Renhold

Nedregt. 5,
0505 Oslo 5

VI KAN VI HAR ERFARING

- ★ Ledende i spesialavfallsbransjen
- ★ Kjemisk kompetanse
- ★ Rådgivning og konsulenttjenester
- ★ Komplette spesialavfallsmottak
- ★ Mottak, innsamling og transport
- ★ Profesjonelle løsninger ved sanering

RENØR A/S

Postboks 47, 1930 AURSKOG

TELEFON (06) 86 30 89

★ VI JOBBER FOR ET RENT NORGE ★

Drivhuseffekten:

CO2-utslippene øker, atom-tilhengerne på frammarsj

De årlige utslippene av karbondioksid (CO2) som bidrar til klimaoppvarmingen på jorda vil bli nesten fordoblet i løpet av de neste 20 årene dersom den eksisterende trenden fortsetter, ifølge beregninger som er gjort av Internasjonalt institutt for anvendt systemanalyse (IIASA).

Sammen med Stanford-universitetet i California arrangerer IIASA hvert år en «workshop» for 100 energiforskere som møtes for å analysere globale og lokale energiproblemer.

Til tross for energieffektivisering og diverse tiltak vil det totale energiforbruket stige med omlag to prosent i året. Konferansedeltakerne er enige om at dette betyr en økning i karbondioksidutslippene fra 1985-nivået på 5,6 milliarder tonn på verdensbasis til 7,5 milliarder tonn i år 2000 og 9,1 milliarder tonn i 2010.

Lavere i OECD

For medlemslandene i Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) spås

det en økning i energiforbruket på bare en drøy prosent i året, som er lavere enn verdensgjennomsnittet.

I Sovjetunionen og Øst-Europa vil økningen trolig bli på 2,2 prosent, mens utviklingslandenes prognose ligger på en økning i energiforbruket på fire prosent. Mesteparten av denne veksten vil bli dekket av fossilt brensel, slik at den tredje verden vil bli den største bidragsyter når det gjelder utslipp av karbondioksid i år 2000.

Atomkraft

Mens utslippene av CO2 øker, er tilhengerne av atomkraft igjen på frammarsj. Internasjonalt ser det ut til at opinionen

er mer positiv til atomkraft enn den har vært de siste årene, og årsaken er åpenbart frykten for drivhuseffekten. Direktøren for det internasjonale atomenergibyrået, Hans Blix, gikk i en tale i London nylig kraftig ut med et varmt forsvar for atomkraft som et miljøvennlig alternativ. Blix mente at atomkraft var det eneste reelle alternativet til oljeenergi. Han sa at gass neppe er noe alternativ, fordi lekkasjene av metangass, som også bidrar til drivhuseffekten, er for store.

I mai gikk Japan inn for økt bruk av atomkraft. Bakgrunnen for dette standpunktet er sterk uro i Japan over drivhuseffektens innvirkning på havnivået.

**Ted Bates
Telemarketing**

Postboks 2464, Solli
0202 Oslo 2

miljøbalanse a.s

Postboks 29, 2940 Heggenes
Tlf. (063) 40 505

marenor **as**

P.O. Box 11,
N-3470 Slemmestad

ODAL MEIERI

FELLES MEIERIET
2100 SKARNES

Wittusen & Jensen a.s
DIN KONTORPARTNER

Pottmakervelen 10, P.b. 115 Kalbakken,
0902 Oslo 9. Tel. (02) 16 00 10.

Kan sendes
ubetalt
i Norge
Adressaten
betaler
portoen

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin!

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder ut 1989.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 150,-
☐ Privatpersoner kr. 50,-

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

**NORGES
NATURVERNFORBUND**

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5